

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co víte o novém soukromém právu? Věcná a dědická práva v návrhu občanského zákoníku

Sérii článků přibližujících návrh občanského zákoníku doplňujeme o úpravu věcných práv a dědictví. Zejména u dědictví byla média zahlcena palcovými titulky a veřejnost je s navrhovanou úpravou alespoň okrajově seznámena. Přinášíme nejdůležitější změny a zásahy, které k danému tématu oficiální zdroje uvádí.

Věcná práva

Návrh mění systematiku úpravy věcných práv a vrací se k takzvané klasické úpravě. Věcná práva upravuje Hlava II zákoníku. Po tradičních obecných ustanoveních jsou ustanovení o držbě (jakožto institut obecnější, než je vlastnické právo si dle autorů zaslouží být upravena v textu zákona na přednějším místě), následuje vlastnictví a spoluvlastnictví. Další kategorií jsou věcná práva k cizím věcem (právo stavby, věcná břemena - služebnosti a reálná břemena, zástavní právo, zadržovací právo). Poslední kapitolou je správa cizího majetku.

Je prezentováno, že návrh nového občanského zákoníku je ve své části týkající se věcných práv konzistentní s tradičními evropskými civilními kodexy. Vrací se ke „správné“ systematice, odstraňuje problematická místa současné úpravy a doplňuje některé praktické a užitečné instituty. Změny však nejsou nijak samoučelné a tam, kde stávající úprava praktickým potřebám vyhovuje, dochází k jejímu převzetí či k pouhému upřesnění a vylepšení

A co by se tedy konkrétně mělo změnit? Jednak dochází k rozšíření katalogu věcných práv. Do zákona bude nově zařazeno právo stavby, věcná břemena budou členěna na služebnosti a reálná břemena, návrh hodlá nově upravit i správu cizího majetku. Obecná ustanovení také stojí na zásadě, že se *„ustanovení použijí na věci hmotné i nehmotné, na práva však jen potud, připouští-li to jejich povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného.“* Podstatné je také zaměření na zásadu materiální publicity veřejných seznamů.

Dochází též ke změně chápání pojmu věci v právním smyslu (s výslovnou definicí tohoto pojmu v zákoně - tzv. široké pojetí věci v právním smyslu). *„Předmětem vlastnického práva mají být věci hmotné i nehmotné.“* V souvislosti se subjektivními obligačními právy se navrhuje stanovit, že se věcněprávní ustanovení nepoužijí na práva, jejichž povaha to nepřipouští. Mediálně známé je ustanovení, že živé zvíře není věcí ve smyslu práva.

Značně podrobněji bude upravena držba. Návrh se vrací k rozlišování oprávněné a neoprávněné držby a dále k rozlišování držby poctivé a nepoctivé. Držbě se věnuje článek zveřejněný na našich stránkách ([zde](#)). S navrácením k zásadě „Superficies solo cedit“ autoři v návrhu (znovu)zřizují právo stavby. A to z důvodu možnosti využití cizího pozemku ke stavebním účelům (se souhlasem vlastníka takového pozemku). Toto věcné právo bude výslovně prohlášeno za nemovitost. Podstata tohoto práva je v tom, že jako věcné právo s povahou nemovitosti zatěžuje cizí pozemek tak, že osoba, již toto právo přísluší (stavebník), je oprávněna mít na tomto pozemku (popřípadě pod

pozemkem) stavbu. Návrh také umožňuje jednotně pro celé soukromé právo nabytí vlastnického práva od neoprávněného. Autoři zdůrazňují, že uvedená možnost je zamýšlena jako výjimečná.

Dědické právo

Nová koncepce dědického práva, podle oficiálních zdrojů, posiluje zůstavitelovu volnost při jeho rozhodování o majetku pro případ smrti. Vychází se z tradičního respektování poslední vůle zůstavitele, což je zásadní posun oproti současnému stavu, který upřednostňuje živé před mrtvým a nectí zůstavitelovu poslední vůli. Kvantitativní nárůst paragrafů autoři vysvětlují tím, že pro lepší a přesnější vyložení poslední vůle zůstavitele, je úprava dědického práva nutně podrobná. Užívají se výkladová pravidla, která mají umožnit zůstaviteli předvídat, jak bude jeho projev vůle vyložen po jeho smrti. Nebude proto možné vykládat zůstavitelovu poslední vůli jinak než bylo zůstavitelem stanoveno.

V návrhu občanského zákoníku je počítáno s rozšířením dědických titulů o dědickou smlouvu, která je (co do právní síly) nejsilnější dědický titul. Zbylé dva dědické tituly (ze zákona nebo ze závěti) zůstávají zachovány, ale dochází k posílení poslední vůle zůstavitele. Proto je závěť více preferována před děděním ze zákona, k němuž by mělo dojít pouze ve výjimečných případech. Návrh zákona zachovává stávající formy závětí. Zavádí navíc možnost pořídit jí s úlevami (takzvaná privilegovaná závěť je určena pro osoby, které se díky nečekané události nacházejí v situaci, kdy jsou v ohrožení života a nemohou využít tradiční formy pro pořízení závěti). U děděním ze zákona návrh preferuje, aby majetek zůstal pokud možno v okruhu zůstavitelových nejbližších a stát by se měl dědicem stát pouze ve velmi výjimečných případech. Okruh zákonných dědiců je rozšířen do šesti dědických tříd. Zákon také díky praxi přejímá možnost náhradního dědice.

Z dalších změn v dědickém právu vybíráme posílení pozice věřitelů. Podle návrhu dochází k přechodu povinnosti k úhradě dluhů v plném rozsahu primárně na dědice. Ten tedy musí uhradit zůstavitelovy dluhy i nad rozsah nabytého dědictví. Jako protiváha je mu zákonem poskytnuta ochrana, spočívající v možnosti ohraničení rozsahu povinnosti k úhradě zůstavitelových dluhů.

Zdrojem jsou odborné konference a materiály ministerstva spravedlnosti na >>> [zde](#)

Na diskuzi facebookové stránky [epravo.cz](#) můžete sdílet své názory >>> [zde](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)

- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)